

SZEGEDI ÍTÉLŐTÁBLA
Pf.III.20.352/2017/5. szám

A Szegedi Ítéltábla a Ügyvédi Iroda(ügyintéző: Dr. Bihari Krisztina ügyvéd) által képviselt **felperes neve, felperes lakcíme** szám alatti lakos **felperes** által – Dr. Brandt Eszterügyvéd által képviselt **alperes neve, alperes címe** szám alatti székhelyű **alperes** ellen szerződési feltételek érvénytelenségének megállapítása, és egyéb követelés iránt indított perében a Kecskeméti Törvényszék 2017. március 7. napján kelt 10.P.21.344/2016/21. számú közbenső és részítélete ellen a felperes által 23. sorszám, míg alperes által 24. sorszám alatt előterjesztett fellebbezésekre tekintettel lefolytatott másodfokú eljárásban meghozta a következő

Í T É L E T E T:

Az elsőfokú bíróság rész- és közbenső ítéletének nem fellebbezett részét nem érinti, a megfellebbezett rendelkezéseit **megváltoztatja** és a keresetet teljes egészében elutasítja.

Kötelezi a felperest, hogy 15 nap alatt fizessen meg az alperesnek 360.000,- (Háromszázhatvanezer) forint első- és másodfokú eljárási költséget.

Kötelezi a felperest, hogy külön felhívásra fizessen meg az államnak 629.000,- (Hatszázhuszonkilencezer) forint első- és másodfokú eljárási illetéket.

Az ítélet ellen fellebbezésnek nincs helye.

I N D O K O L Á S

Az őstermelőként állattenyésztéssel foglalkozó felperesi magánszemély egy Škoda Fabia kombi 1.4 Classic típusú személygépkocsi lízingbevétele tárgyában kötött az alperesi lízingbeadóval 2007. március 26-án egyedi pénzügyi lízingszerződést. Ebben rögzítették, hogy a gépjármű regisztrációs adóval növelt teljes bruttó vételára 3.384.200,- forint, melynek megfizetését a szállító irányában a lízingbeadó teljesítette. A felperes fizetési kötelezettségei körében a felek 2.536.833,- forint összegben jelölték meg a tőketartozást. Az első lízingdíj 700.000,- forint, melyet a szerződés megkötésekor fizetett meg a felperesi lízingbevevő. A megállapodás szerint a lízingdíjakat 121 havi törlesztéssel teljesíti a lízingbevevő, a lízingdíjak havi összege: 32.179,- forint. A blankettaszerződés ezen részében rögzítésre került: „mértékadó devizanem CHF”, az összes lízingdíjat 4.561.480,- forintban határozták meg. A lízingbevevő a gépjárművet a szállítótól a szerződésnek megfelelően 2007. április 6-án vette át. A blankettaszerződés lízingbevevői nyilatkozatot is tartalmaz, ebben a felperes lízingbevevőként kijelentette, hogy a szerződésben, valamint az annak hátoldalán lévő **üzleszabályzat száma.** számú üzletszabályzatban foglaltakat megismerte, megértette és azokat a lízingszerződés aláírásával magára nézve kötelezőnek ismerte el. A hitelminősítési díjat és az első lízingdíjat a lízingbeadó megbízásából a lízingtárgy átvételét megelőzően közvetlenül a szállítónak vállalta megfizetni, mely összeget a lízingbeadó a nevére kiszámlázott hitelminősítési díj és első lízingdíj teljesítéseként tudott be. A kitöltött nyomtatvány

tartalmazza még, hogy a megkötendő ügylet havi fix devizakonstrukciós, valamint, hogy irányadók a lízingbevevő által az üzletszabályzat alapján választott „kamatváltozás I.” és „kamatváltozás II.” megjelölésű szabályok. A felperes a szerződést és a nyilatkozatot, mint akaratával megegyezőt annak elolvasása és megértése után írta alá. A nyilatkozat alatt a lízingbevevő saját kezű aláírása található 2007. március 26-i keltezéssel. A lízingbeadó alperes ugyancsak cégszerűen ellenjegyezte a blankettaszerződést, melynek hátoldalán azzal egységes okiratba foglalt formában található a **üzletszabályzat száma.** számú alperesi üzletszabályzat, mely az alperes gépjármű lízingtevékenységére vonatkozott. A perbeli jogvita szempontjából lényeges üzletszabályzati pontok az alábbiak:

Az I. pont 23 alpontja az üzletszabályzatban alkalmazott fogalmak meghatározását tartalmazza. A I/1. pont a perbeli lízingszerződést úgy határozza meg, hogy az a hitelintézetekről és pénzügyi vállalkozásokról szóló 1996. évi CXII. tv. hatálya alá tartozó olyan pénzügyi lízingszerződés, amellyel a futamidő lejártakor a lízingbevevő a lízingszerződésben foglalt kötelezettségeinek maradéktalan teljesítésével a dolog tulajdonjogát megszerzi. A lízingszerződés tartalmát az általános szerződési feltételeket tartalmazó jelen üzletszabályzat és az egyedi szerződéses feltételeket tartalmazó egyedi lízingszerződés együttesen határozzák meg.

A I/7. pont a fix devizakonstrukció fogalmát rögzíti, eszerint: amennyiben a mértékadó devizanem nem forint a lízingbevevővel a kamatváltozás I. és II. elszámolása a futamidő végén történik, amennyiben a futamidő alatt nem következik be rendkívüli kamat- és/vagy árfolyamesemény.

A I/9. pont szerint a lízingtárgy tulajdonosa a tulajdonjog átszállásáig a lízingbeadó.

A I/10. pont rögzíti: a lízingdíj magában foglalja a lízingbevevő tőketartozását (a lízingtárgy nettó beszerzési ára) és a tőkére számított ÁFÁ-t valamint a kamatot és a regisztrációs adót.

A I/12. pont a mértékadó devizanemet szabályozza, mely az egyedi lízingszerződésben meghatározott devizanem.

A I/13/c) pont szerint mértékadó kamatláb: amennyiben a mértékadó devizanem egyéb (nem forint és nem euró) úgy a mértékadó kamatláb a Londoni Bankközi Piacon a mértékadó devizanemben 3 havi időtartamra jegyzett, a Reuters Monitor megfelelő oldalán naponta közzétett kínálati referencia kamatláb (3 havi LONDON InterBank Offered Rate = LIBOR).

Az ÜSZ I/17. pontbeli árfolyam meghatározás szerint: a Takarékbank Rt. által a mértékadó devizanemre kiterhelt ügyfelek számára jegyzett hivatalos, forintban kifejezett árfolyam.

Az ÜSZ I/18. pontjában a mértékadó árfolyam a mértékadó devizanem vételi árfolyama az egyedi lízingszerződés létrejötté napján.

A I/19.pont szerint rendkívüli árfolyameseménynek minősül az árfolyam szélsőséges mértékű (25%-ot meghaladó) növekedése, a mértékadó árfolyamhoz képest vagy egyéb a Magyar Nemzeti Bank, mint jegybank által foganatosított rendkívüli intézkedés (pl. intervenciós sáv eltolása, egyéb pénzpiaci szabályok megváltoztatása) amely a forint árfolyamát a jövőben szélsőségesen befolyásolhatja.

A I/20/a) pont szerint Kamatváltozás I.: a mértékadó kamatláb pénzpiacon bekövetkezett %-os értékének változása függvényében a hátralévő lízingdíjak összegét érintő kamatkülönbözet.

A I/20/b) pont szerint Kamatváltozás II.(árfolyamváltozás): a mértékadó árfolyam és a fizetési esedékesség napján aktuális deviza eladási árfolyam változásának függvényében az alábbi képlet szerint meghatározott kamatkülönbözet: Kamatváltozás II. = fizetési kötelezettség x ((fizetési esedékesség napján aktuális deviza eladási árfolyam / mértékadó árfolyam) - 1).

A I/20/c) pont szerint Kamatváltozás III. (árfolyamváltozás): a lízingszerződés futamidő lejárt előtti megszűnésekor fizetendő – ki nem terhelt – kamatkülönbözet, amelynek mértéke a szerződés megszűnésének eseteit szabályozó rendelkezésekben külön kerül meghatározásra.

A I/23. pont a hirdetmény fogalmát rögzíti: ahol az üzletszabályzat hirdetményre hivatkozik, ott mindenkor a hirdetmény alkalmazásának időpontjában hatályos hirdetményt kell érteni. A

lízingbeadó a hatályos hirdetmény szövegét székhelyén, illetve az ügyfelek számára nyitva álló valamennyi hivatalos helyiségében (irodáiban) kifüggeszti. A lízingbeadó a hirdetményt annak hatályba lépését megelőző 15 nappal korábban köteles közzétenni az előbbi módon.

A II/7. pont: Amennyiben a lízingbevevőt a lízingszerződésbe foglalt valamennyi kötelezettségét teljesítette, úgy a lízingbeadó köteles a lízingtárgy törzskönyvét és a tulajdonjog átírásához szükséges nyilatkozatot kiadni.

Az üzletszabályzat VI/2. pontja a lízingbevevő valamennyi esedékessé vált meg nem fizetett tartozása után a jegybanki alapkamat kétszeresének megfelelő mértékű késedelmi kamatfizetést írt elő a lízingbevevő számára.

A VI/4/b) pont szerint a lízingbeadó jogosult a lízingszerződést azonnali hatállyal felmondani, amennyiben a lízingbevevő a szerződésben foglalt kötelezettségeit megszegi, így különösen ha a lízingbevevő második alkalommal is fizetési késedelembe esik anélkül, hogy a lízingbeadó – akár az első alkalommal is – a teljesítésre írásbeli felszólítást küldene és póthatáridőt jelölne meg.

A VIII. pont a fix deviza konstrukcióra vonatkozó külön rendelkezéseket tartalmazza. Ennek 1. pontja előírja, a lízingszerződés futamideje a felek minden egyéb külön jognyilatkozata nélkül meghosszabbodik a Kamatváltozás I. és II. megfizetésére rendelkezésre álló fizetési határidő időpontjáig. A VIII/2. pont szerint Kamatváltozás I. a mértékadó kamatláb %-os értékének pénzpiacon bekövetkezett változásától függően, az egyedi lízingszerződés hátralévő futamidejét érintő kamatkülönbözet. A lízingbeadó jogosult a Kamatváltozás I. érvényesítésére a lízingszerződés hátralévő futamidejének megváltoztatásával, ha a mértékadó kamatláb pénzpiacon kialakult értéke eltér az egyedi lízingszerződésben meghatározott hatályos referencia értéktől. Ebben az esetben a lízingbeadó jogosult az egyedi lízingszerződés mértékadó kamatlábara új hatályos referencia értéket meghatározni, amely érték nem lehet magasabb / alacsonyabb, mint az egyedi lízingszerződés korábbi hatályos referencia értéke hatályba lépésének napja és az új hatályos referencia érték hatályba lépésének napja között a pénzpiacon jegyzett mértékadó kamatláb legmagasabb / legalacsonyabb értéke.

A VIII/3. pont szerint az esedékessé vált lízingdíjakra jutó Kamatváltozás II. a lízingbeadót a lízingdíjak fizetési esedékességének napjával illeti meg, melynek elszámolásával és megfizetésével kapcsolatban tartalmaz ez a pont a) – e) pontig terjedő részletező rendelkezéseket.

A VIII/4. pont rendkívüli árfolyamesemény bekövetkezte esetére feljogosítja lízingbeadót az esedékessé vált lízingdíjakra jutó „Kamatváltozás II” a rendkívüli árfolyam esemény bekövetkeztét követő, a lízingszerződés futamidejének lejártát megelőző kiterhelésére.

Az alperes 2011. február 16. és 2013. február 20. között három figyelmeztető levelet küldött a felperesnek az esedékes törlesztőrészletek megfizetésének elmaradása miatt. Mindhárom levélben az azonnali hatályú felmondás jogkövetkezményére is figyelmeztette a felperest. A harmadik felmondólevél 2013. március 11-ig engedélyezett határidőt 82.539,- forint lejárt tartozás teljesítésére. Az említett hátralék abból adódott, hogy a felperes havi rendszerességgel kizárólag a szerződéskötéskor meghatározott havi 32.179,- forint fix díjat fizette, míg az árfolyamváltozás folytán rá kiterhelt alperesi többletkövetelés teljesítésétől elzárkózott. Az alperes ezért 2013. június 10. napján írásban, 2013. július 3. napjára szóló felmondást közölt vele. A felmondólevélben rögzített kimutatás szerint a felmondás napjáig esedékessé vált árfolyamváltozás, kamat és egyéb követelés miatti hátralék 135.496,- forintot tett ki. A szerződés megszűnésének napjával esedékessé váló tartozás a kimutatás szerint: lejárt tőketartozás 8390 svájci frank, mely 1.254.108,- forintot jelent hazai pénznemben, további lejárttá tett kamatterhelés: 7.547,- forint, árfolyamváltozás II. címén: 827.879,- forint, árfolyamváltozás I. címén: 813.916,- forint, árfolyamváltozási kamat: 179.355,- forint, hirdetményben meghatározott ügyviteli eljárási költség: 62.705,- forint, valamint szerződéskezelési díj: 900,- forint.

A felek közötti szerződés végleges elszámolására még nem került sor, az alperesi lízingbeadó tulajdonosként továbbra is magánál tartja a gépjármű törzskönyvét, felperes pedig a járművet birtokolja. A DH2 törvény hatályba lépésére tekintettel annak előírásai szerint az alperes elvégezte a felülvizsgálati elszámolást, ennek eredményeként 2015. április 28-án megküldött levélben tájékoztatta a felperest, hogy 215.257,- forint tisztességtelenül felszámított költségösszeget a felperesi tartozás csökkentésére jóváír. Az elszámolással szemben a felperes panasszal élt, melyet az alperes elutasított. Ezt követően a felperes a Pénzügyi Békéltető Testület eljárását kezdeményezte, a testület azonban megállapította, hogy a panasz elkésett, és az eljárást érdemi vizsgálat nélkül megszüntette. A felülvizsgálati elszámolás eredményeként az alperes továbbra is 2.466.519,- forint összegű kiegyenlíthetetlen hátralékot tart nyilván felperes terhére, és ennek teljesítésétől tette függővé a gépjármű tulajdonjogának és törzskönyvének átadását.

Ezt követően terjesztette elő a felperes perbeli keresetét, melyet többszöri módosítás után az alábbiak szerint tartott fenn.

Elsődlegesen kérte, hogy a bíróság a felperesi elszámolásának helyt adva 2.025.778,- forint és járulékai tekintetében marasztalja javára az alperest. Kötelezze továbbá a gépjármű törzskönyvének kiadására. A Ptk. 209. § (1) és (4) bekezdésére alapítottnan fogyasztóként kérte több szerződési feltétel tisztességtelenség miatti érvénytelenségének megállapítását. Az egyedi blankettaszerződésben a „kamatváltozás I.” és „kamatváltozás II.” megjelölések, továbbá a „mértékadó devizanem: CHF” kikötés, mint nem világos, nem érthető szerződési feltételek tisztességtelenség miatti érvénytelenségére hivatkozott. A szerződés részét képező üzletszabályzatból pedig a I/7., I/12., I/17., I/18., I/20. b., d., III.1.F., VI.4. a., b., d., e., h. pontok, és a VIII.4. pont mint általános szerződési feltételek tisztességtelenségének megállapítását is kérte a Ptk. 209. § (4) bekezdés, a Kúria 2/2014. PJE 1. pont, valamint a 2014. évi XXXVIII. tv. 3. § (1) bekezdésére hivatkozással. Vitatta a kamatra vonatkozó megállapodás létrejöttét. Jogkövetkezményként kérte a perbeli lízingszerződés határozathozatal időpontjára nézve történő hatályossá nyilvánítását, továbbá az alperes 2013. július 3. napjára szóló felmondása jogszerűtlenségének megállapítását, mindezt annak érdekében, hogy ezáltal mentesüljön az alperes által még nyilvántartott hátralék megfizetésének kötelezettsége alól. Felperesi álláspont szerint a sérelmezett szerződési szabályokból nem derül ki az árfolyam ingadozás esetére vonatkozó árfolyamkockázat áthárítás és az sem, hogy ennek lehetséges következménye az egyébként fix havi díj korlátlan változása. Sérelmezte, hogy az alperes a futamidő során többletkiterheléseket kívánt érvényesíteni, mivel a tisztességtelen szerződési feltételek miatt erre nem volt jogalapja. Saját elszámolása szerint a felmondás időpontjáig nem volt kiegyenlíthetetlen tartozása, a havi fix díjak megfizetése megtörtént, az árfolyamkockázat miatti kiterhelések érvénytelen szerződési feltételek alapján történtek, jogszerűtlenül. A felperes saját elszámolása szerint összesen 4.679.534,- forintot fizetett meg, ezt az alperesi folyószámla egyeztetők is alátámasztják. A felmondás időpontjában ehhez képest 2.025.778,- forint túlfizetése volt, melynek visszatérítésére felperesi álláspont szerint az alperes köteles. A felperes a teljes lízingdíj megfizetésére hivatkozással állította, hogy a járművön a tulajdonjogot már megszerezte, ezért jogosult a törzskönyv birtoklására.

Az alperes ellenkérelme a kereset elutasítására irányult. Alperesi álláspont szerint a felperes östermelőként, tehát gazdálkodó tevékenységet végző mezőgazdasági vállalkozóként kötött vele szerződést, így a gazdasági élet professzionális szereplőjeként nem minősül fogyasztónak, a lízingszerződés nem fogyasztói szerződés. A keresetben tisztességtelennek minősített feltételek semmisségére nem hivatkozhat, csupán azok megtámadására jogosult, a megtámadási határidő azonban a perindításig már eltelt. Az érdemi alperesi álláspont szerint a felperes által megtámadott lízingszerződés a Hpt. 210. § (2) bekezdésében foglaltaknak mindenben megfelelt. Annak tartalmi elemeit illetően hangsúlyozta, a lízingszerződésnek a kamat nem lényeges eleme, ezért a

kamatmeghatározás hiánya a lízingszerződést nem teszi létre nem jött megállapodássá, és ez nem okoz érvénytelenséget sem. Lízingkonstrukció esetén a lízingbevevő nem pénzüsszeget, hanem lízingtárgyat kap időleges használatba, melyért nem kamatot, hanem használati jellegű lízingdíjat fizet. Utalt továbbá a Kúria 6/2013. PJE határozat 1. pontjára, mely szerint a deviza-alapú szerződésben a tartozás összegét nem szükséges devizában is feltüntetni. A felperes által sérelmezett szerződési feltételek alperesi álláspont szerint világosak, érthetőek. A felperes, mint a gazdasági élet szereplője számára azok tartalma mindenképpen felismerhető volt a szerződéskötéskor. Az üzletszabályzat a blankettaszerződéssel egy okiratba foglalt módon a szerződés részévé vált, annak megismerését, átvételét a felperes aláírásával és blankettaszerződésen tett nyilatkozatával elismerte, elfogadta. A lízingszerződés blanketta részében, az egyedileg kitöltött, beírt adatok pontosan rögzítik a fizetési kötelezettségeket, a főbb, egyedileg megtárgyalt szerződési megállapodásokat. Alperes vitatta a felperesi elszámolás helyességét, álláspontja szerint a valamennyi szerződési feltétel együttes figyelembevételével összeállított saját elszámolása az irányadó. Felperesnek nyilvánvalóan ismernie kellett a fix devizakonstrukció lényegét, tekintettel arra, hogy ő maga választotta ezt a szerződéstípust. Alperesi álláspont szerint felmondása jogszerű volt, felperes a futamidő során szabályszerűen kiterhelt, árfolyamkockázti többletfizetési kötelezettségét nem teljesítette, így hátraléka keletkezett, fizetési késedelme fennállt, mely a felmondás alapjául szolgálhatott. A felmondás folytán a lízingszerződés megszűnt, a lízingtárgy tulajdonjogának átadására nem került sor, továbbra is alperes annak tulajdonosa, ezért jogosult a törzskönyv birtoklására.

Az elsőfokú bíróság a felperes által előterjesztett tárgyi keresethalmazatot, mely a perbeli lízingszerződés keresetben meghatározott egyes feltételei érvénytelenségének, illetve az alperes által felperes felé közölt felmondás jogszerűtlenségének megállapítására, valamint a lízingdíj túlfizetésre hivatkozással alperes 2.025.778,- forintban való marasztalására és a törzskönyv kiadására irányult, rész- és közbenső ítélettel bírálta el. A határozat rendelkezése szerint az elsőfokú bíróság megállapította, hogy a felek közötti perbeli szerződésre irányadó üzletszabályzat I/7. pontja „amennyiben a futamidő alatt nem következik be rendkívüli és/vagy árfolyamesemény” szövegrészének kikötése, valamint a VIII/4. pont rendelkezése érvénytelen. A törvényszék az üzletszabályzat III/1/f. pontja tekintetében a pert megszüntette, a törzskönyv kiadása iránti keresetet pedig érdemi elbírálás eredményeként elutasította.

A bíróság a perbeli jogviszony vonatkozásában megállapította, hogy az nem tekinthető fogyasztói szerződésnek, a felperes östermelő mezőgazdasági tevékenységet végez, és amennyiben a gazdasági céljainak akárcsak részbeni megvalósítása érdekében felhasználta a szerződés tárgyát képező gépkocsit, úgy már nem minősülhet fogyasztónak. Az üzletszabályzat III/1/f. pontját illetően – mely a szerződéshez kapcsolódó költségek hirdetmény útján történő egyoldalú lízingbeadói megállapítását és lízingbevevőre történő kiterhelését tette lehetővé – a permegszüntetést a bírói gyakorlatra hivatkozva azzal indokolta, hogy a felülvizsgálati elszámolást elrendelő DH1 törvény, mint egy quasi korábban lefolytatott közérdekű per, a költségfelszámításra nézve mindenkire kiterjedő, erga omnes jellegű rendelkezéseket tartalmaz. A törvény által előírt elszámolási eljárás lefolytatása a felek között megtörtént, így a bíróság érdemben már nem vizsgálhatja e szerződési feltétel érvényességét, e körben ítélt dologra hivatkozással indokolt a per megszüntetése. A bíróság utalt a Kúria Gfv.VII.30.112/2015/5. számú, közérdekű perben hozott irányadó ítéletére is.

A szerződési rendelkezésekből, különösen a „mértékadó devizanem svájci frank”, valamint a „fix devizakonstrukció” meghatározás alapján megállapíthatónak találta az árfolyamkockázat felperesre történő áthárításának lehetőségét, ezt a felperes számára a szerződéskötéskor felismerhető módon rögzítette a szerződés. A rendelkezések nem tartalmaztak téves, félreérthető, nem egyértelmű megfogalmazást, ezért a felperes által tisztességtelennek minősíteni kért feltételek nem érvénytelenek. A bíróság megítélése szerint a szerződéskötéskor a felperesnek a svájci frank alapú

kikötés jelentésével, a tőketartozás fogalmával, a lízingdíjfizetés feltételeivel tisztában kellett lennie, azok világosak, számára érthetőek voltak. A kamatkikötés módját illetően a bíróság abból indult ki, hogy a felperes által fizetendő ellenszolgáltatás szerződésben meghatározott induló mértéke meghaladja a finanszírozási összeget, ez pedig azt igazolja, hogy a felek ügyleti kamatban is megállapodtak. A kamatot számszerűen vagy százalékos mértékben nem kötelező megjelölni a szerződésben, a szerződésnek ez a tartalmi eleme akkor is egyértelműen meghatározottnak tekinthető, ha mértéke a szerződés részét képező üzletszabályzat és a hirdetmény rendelkezései alapján kiszámítható. Az elsőfokú bíróság a változó kamatozású kölcsönszerződés mintája szerinti kamatkikötést talált megállapíthatónak a perbeli szerződés esetében. A szerződés részét képező üzletszabályzat egyes pontjainak felperes által állított – tisztességtelenség miatti – érvénytelenségét az üzletszabályzat I/12. és I/17. pontjai esetében azért nem találta megállapíthatónak, mivel azok csupán fogalommeghatározások, ilyen tartalommal nem alkalmasak a felperesre nézve hátrányos, a jóhiszeműség és tisztesség követelményét nem kielégítő érdeksérelem okozására, és az alperes számára egyoldalú indokolatlan előnyt sem jelentenek.

Ezzel szemben a bíróság az üzletszabályzat I/7., valamint VIII/4. pontjainak rendelkezéseit nem találta egyértelműnek, mivel sem fogalommeghatározás szintjén, sem pedig taxative nem került meghatározásra, mit ért az alperes rendkívüli árfolyameseményen, illetve árfolyamváltozáson. A bíróság ezért a futamidő alatt árfolyam-különbözet kiterhelési jogot biztosító szerződési feltételeket tisztességtelenség folytán érvénytelennek minősítette. A bíróság a tényállásból kiemelte, hogy az alperes 2013. februárjától élt a rendkívüli árfolyameseményre vonatkozó többletdíj kiterhelési lehetőségével, a felperes azonban csak a havi fix törlesztőrészleteket teljesítette, így a periratokhoz F/5. sorszám alatt csatolt folyószámla egyeztető tanúsága szerint e többletfizetési kötelezettségből eredően keletkezett a hátralék, és ez volt a felmondás alapja. A felmondás jogszerűsége/jogszerűtlensége kérdése jogalapjának eldöntése érdekében az említett két szerződési kikötés érvénytelenségének megállapítása közbenső ítélettel történt meg.

A törzskönyv kiadása iránti kereset elutasítására azért került sor, mert a bíróság álláspontja szerint a törzskönyv alperesi birtoklása nem a felek atipikus biztosítékban való megállapodásán, hanem jogszabályon alapul. A felperes a szerződésből eredő kötelezettségét még nem teljesítette, ezért az üzletszabályzat II/7. pontjában a futamidő végére feltételtől függően lehetővé tett tulajdonjog átiráshoz szükséges nyilatkozatot az alperesi lízingbeadó még nem köteles megtenni. Tulajdonszerzés hiányában a törzskönyvkiadás követelésére felperesnek nincs jogcíme.

A rész- és közbenső ítélettel szemben mindkét peres fél fellebbezést terjesztett elő.

A felperes oly módon kérte annak részbeni megváltoztatását, hogy a bíróság kötelezze az alperest a perbeli személygépkocsi törzskönyvének kiadására tulajdonjoga megállapítása mellett. Továbbra állította, hogy fogyasztói szerződés jött létre, kérte az árfolyamkockázat körében a „mértékadó devizanem svájci frank”, „kamatváltozás I., kamatváltozás II.” szerződési megjelölések, mint tisztességtelen szerződési feltételek érvénytelenségének megállapítását. Sételmezte, hogy a marasztalásra irányuló kereseti kérelmének elbírálására nem került sor. Emiatt álláspontja szerint az elsőfokú ítélet hatályon kívül helyezése indokolt. Indokolásként hangsúlyozta, a sételmezett feltételek olyan rövid, értelmezhetetlen tagmondatok, melyekből nem állapítható meg, hogy a havi fix összegű lízingdíjon felül mikor, milyen feltételek mellett, milyen jogcímen, milyen mértékű, összegű egyéb fizetési kötelezettség keletkezhet. E szerződési feltételek felborítják a szerződéses egyensúlyt alperes javára, ezért tisztességtelenek. Hiányolta a kockázatfeltárást, a szerződésből nem derül ki, hogy a jogügylet milyen kockázatokat rejt magában, az árfolyam-különbözet fizetésének terhe miatt a törlesztőrészletek összege akár korlátlanul is emelkedhet. Hivatkozott továbbá arra, hogy a Kúria közérdekű perben a perbeli üzletszabályzat több pontját már semmisnek ítélte. E körben kiemelte; a rendkívüli áresemény hatására kiterhelt árfolyamváltozás képletével kapcsolatosan a Kúria által jogerősen megállapított érvénytelenséget. Álláspontja szerint a perbeli

szerződés elötörlesztéssel megszűnt, a gépjármű tulajdonjogát pedig már megszerezte az alperestől. Sérelmezte, hogy az elsőfokú bíróság a törzskönyvkiadás elutasításának indokaként továbbra is még fennálló alperesi tartozásból indult ki annak ellenére, hogy a többlet befizetés összegének kimunkálása részéről megtörtént. Ez felperesi álláspont szerint 2.025.778,- forint összegben határozható meg.

Az alperes fellebbezése az üzletszabályzat I/7. és VIII/4. pontjának érvénytelenségét megállapító ítéleti rendelkezések megváltoztatására, és e tekintetben is a kereset elutasítására irányult. Kiindulópontként hangsúlyozta, a perbeli szerződés nem fogyasztói szerződés, felperes őstermelői tevékenységet folytat, és nem állapítható meg, hogy a lízingszerződést önálló foglalkozásán és gazdasági tevékenységén kívül eső cél érdekében kötötte volna meg. Mindkét szerződő fél a gazdasági élet professzionális résztvevője, az általános szerződési feltételek tekintetében ezért csak megtámadási jog illeti meg a nem fogyasztó felperest. Az egy éves megtámadási határidő azonban a perindítás időpontjáig már letelt. Téves az elsőfokú bíróság álláspontja, hogy erre nézve elévülési kifogást nem terjesztett elő az alperes a per során. A keresetre tett érdemi ellenkérelmében, majd pedig a 2016. december 20-án kelt észrevételében egyaránt szerepel ilyen tartalmú kifogás.

Érdemben alperes előadta, az üzletszabályzat I/7. pontja szerinti fix devizakonstrukció az egyedi lízingszerződésben is rögzítésre került, mivel ez kifejezett felperesi választás volt. Nyilvánvaló, hogy saját, önálló választásából adódóan a felperesnek tisztában kellett lennie a választott konstrukció jogi tartalmával, ezért utóbb nem hivatkozhat arra, hogy a meghatározott szerződési feltételek nem átláthatók, nem világosak számára. Megjegyezte továbbá, hogy a felperesi fellebbezésben hivatkozott, közérdekű perben hozott jogerős ítélet nem a jelen eljárásban alkalmazandó üzletszabályzatra nézve állapított meg tisztességtelenséget. Nem helytálló továbbá az a megállapítás, hogy nincs konkrétan meghatározva, mely esetben következik be rendkívüli árfolyamesemény. A Kúria említett döntése a fogyasztónak minősülő ügyfelekre nézve tett ténymegállapításokat, mely jelen perben a nem fogyasztó felperesre nézve nem lehet irányadó. Alperes sérelmezte azon elsőfokú ítéleti megállapítást, hogy érdemi védekezést nem terjesztett elő a felperes pontosított kereseti kérelmére, hangsúlyozta, erre 2016. december 8-i beadványában sor került. Ebben részletesen kifejtette, hogy álláspontja szerint mely indokok és okok alapján nem tekinthetők tisztességtelennek a hivatkozott üzletszabályzat felperes által sérelmezett pontjai. Az alperes kiemelte, a szerződés aláírását megelőzően, illetve a szerződés aláírásakor rendelkezésre bocsátotta a kölcsönszerződést, az azzal egy okiratba foglalt üzletszabályzatot, lehetővé tette ezzel felperes számára, hogy a benne foglaltakat megismerhesse. Az üzletszabályzat az alperesi honlapon a mai napig hozzáférhető.

A felperes 3. sorszám alatt csatolt beadványában a Kúria hasonló perben meghozott, a beadványhoz csatolt végzésére hivatkozással kérte a per másodfokú tárgyalásának felfüggesztését.

A felperes fellebbezése **alaptalan**, míg az alperes fellebbezése **alapos**.

Tekintettel arra, hogy a felperes fellebbezéséhez kapcsolódóan a per tárgyalásának felfüggesztésére irányuló kérelmet is előterjesztett, elsődlegesen ebben az eljárásjogi kérdésben kellett döntenie az ítéletábrának.

Ha a perben bizonyított tények alapján olyan jogkérdés merül fel, amelynek tárgyában más polgári perben – azonos tényekre alapítottnak – az Európai Bíróság előzetes döntéshozatali eljárását kezdeményezték, a bíróság – az 1952. évi III. törvény (a továbbiakban: Pp.) 152. § (2) bekezdés megfelelő alkalmazásával – ennek az előzetes eljárásnak a befejezéséig felfüggesztheti a per tárgyalását, ha maga is úgy ítéli meg, hogy a más polgári perben kezdeményezett előzetes döntéshozatali eljárásban megjelölt uniós jogi aktus érvényessége és értelmezése az előtte folyó

tárgyi perben is szükséges, mert ettől függ a jogvita érdemi eldöntése (3/2005. (XI.14.) PK-KK vélemény).

A felperes által megjelölt előzetes döntéshozatali eljárás tárgya a 93/13. EKG irányelv (fogyasztóvédelmi irányelv) egyes rendelkezéseinek értelmezése. Az ítéltábla meggyőződése szerint azonban a perbeli jogvita elbírálásához nincs szükség ennek az irányelvnek az értelmezésére, mert a pernek nem egy már megszűnt szerződés végelszámolása a tárgya. A kereset egyes szerződési feltételek érvénytelenségére alapozva felperesi túlfizetést állít, mely a marasztalási kereset jogalapja, ezzel egyidejűleg pedig a jármű törzskönyvének kiadására, mint meghatározott cselekmény elrendelésére irányul. Az Európai Bíróság hivatkozott ügyben hozandó döntése mindezek tekintetében nem előkérdése a perbeli jogvita elbírálásának. Az ítéltábla ezért a másodfokú tárgyalás felfüggesztésére nem látott módot, a perben másodfokú tárgyalás megtartására sor került és a fellebbezést az ítéltábla érdemben elbírálta.

A perbeli jogvita érdemi elbírálása során az első- és másodfokú bíróságnak egyaránt a kereseti kérelem jogi tartalmát kellett vizsgálnia. A Pp. 3. § (2) bekezdése értelmében a bíróság a fél által előadott kérelmeket, nyilatkozatokat nem alakszerű megjelenésük, hanem tartalmuk szerint veszi figyelembe. Jelen ügyben a felperes kereseti és fellebbezési kérelmei, azok megszövegezése alapján formálisan részben érvénytelenség megállapítására, részben marasztalásra irányultak. E kérelmet tartalmukat tekintve – azok indokait is figyelembe véve – akként értelmezhetők, hogy a felperes saját számításából kiindulva állította, a lízingszerződésből eredő fizetési kötelezettségeit már teljesítette, sőt túlfizetésben van, a lízingtárgy tulajdonjogát megszerezte, erre alapította a perbeli gépjármű törzskönyvének kiadása iránti kérelmét is. Mindezen igényei jogalapjaként hivatkozott az egyedi blankettaszerződés és az annak részét képező alperesi üzletszabályzat egyes rendelkezéseinek érvénytelenségére, valamint az alperes által korábban már közölt felmondás jogszerűtlenségére. Mindezek mellett a perlés fő célja, hogy a felperes az alperes által elvégzett felülvizsgálati elszámolás nyomán még mindig nyilvántartott 2.466.519,- forint összegű díjtartozás megfizetésének kötelezettsége alól mentesüljön, illetve a saját elszámolása szerinti túlfizetés megállapítása mellett a bíróság az ő javára marasztalja alperest 2.025.778,- forint erejéig. A kereset lényegét és jogi tartalmát illetően tehát egyrészt 2.025.778,- forint és járulécai tekintetében alperes marasztalására, másrészt a lízingszerződés lezárásának megtörténte folytán felperesi tulajdonszerzés megállapítására és a perbeli lízingtárgy törzskönyvének kiadására, mint meghatározott cselekményre kötelezésre irányult. E két érdemi petitum jogalapját képezi a keresetben megjelölt üzletszabályzati pontok érvénytelenségére, illetve az alperes által közölt felmondás jogszerűtlenségére történő hivatkozás.

Az ítéltábla mindezek tükrében, és a Pp. 253. § (3) bekezdésére figyelemmel a fellebbezések keretei között bírálta felül az elsőfokú ítéletet.

Az elsőfokú bíróság azt alapvetően helyesen állapította meg, hogy a felek között pénzügyi lízingszerződés jött létre, mely a jelen jogvitára hatályosan még alkalmazandó 1959. évi IV. törvényben (Ptk.) nem szabályozott olyan atipikus szerződés, mely a hitelintézetekről és pénzügyi vállalkozásokról szóló 1996. évi CXII. tv. (Hpt.) 3. § (1) bekezdés c) pontja szerint pénzügyi szolgáltatásnak minősül. Az ilyen típusú szerződéseket a Hpt. 210. § (1) bekezdése alapján érvényesen csak írásban köthették meg a felek, mely a perbeli esetben megtörtént. Mindezek ellenére a közbenső és részítélet rendelkező részének első bekezdése tévesen kölcsönszerződésként jelöli meg a perbeli szerződést, illetve a jogi indoklás is egyes esetekben elírást tartalmaz a szerződéstípus meghatározását illetően (10. oldal utolsó bekezdés, 11. oldal 2. bekezdés első mondat). Az elírásokat az ítéltábla a perbeli jogvitát véglegesen lezáró jelen másodfokú ítélet jogi indokolásában korrigálta, külön hangsúlyozva a perbeli pénzügyi lízingszerződés

kölcsönszerződéstől eltérő lényeges tartalmi elemeit, melyek a kereseti kérelmek elbírálására is érdemi kihatással vannak.

A felperes fogyasztói szerződés létrejöttére való hivatkozása, és az egyes szerződési feltételek tisztességtelenségének állítása miatt elsődlegesen azt kellett vizsgálni, hogy a felek között fogyasztói szerződés jött-e létre. Az alperes helyesen tért ki fellebbezésében arra, hogy már az elsőfokú eljárás során hivatkozott – az álláspontja szerinti – nem fogyasztó felperes megtámadási jogának elévülésére (17. sorszámú alperesi beadvány 2. oldal 2. bekezdés).

Az elsőfokú bíróság ítéletében azonban tévesen állapította meg azt, hogy a peres felek között létrejött pénzügyi lízingszerződés nem minősül fogyasztói szerződésnek. A Ptk. 685. § e) pontja szerint fogyasztói szerződésnek az a szerződés tekintendő, mely a fogyasztó és olyan személy között jön létre, aki (amely) a szerződést gazdasági vagy szakmai tevékenységi körében köti. A Ptk. szabályai szerint a gazdasági vagy szakmai tevékenység körén kívül eső célból szerződést kötő személy minősül fogyasztónak (Ptk. 685. § d) pont). E fogalommeghatározást utóbb pontosította a 2014. évi XXXVIII. tv. 2. § (1) bekezdés b) pontja folytán alkalmazandó 2013. évi CCXXXVII. tv. (új Hpt.) 6. § (1) bekezdés 28. pontja, melynek értelmében a Hpt. rendelkezéseivel összfüggésben fogyasztónak csak az a természetes személy tekinthető, aki önálló foglalkozásán és gazdasági tevékenységén kívül eső célok érdekében jár el.

A Ptk-ban és a hivatkozott törvényben szereplő fogalom-meghatározások között lényeges eltérés, hogy a Ptk. a fogyasztó fogalmát nem szűkíti le a természetes személyekre. Egyebekben mindkettő szerint az ügyletkötési célnak van döntő jelentősége: a szerződő fél akkor tekinthető fogyasztónak, ha nem gazdasági, üzlet, szakmai – végső soron haszonszerzési – célból köti meg a szerződést. Ha az üzleti, gazdasági, szakmai cél akár részben megállapítható, a szerződés nem minősülhet fogyasztói szerződésnek. Kétség esetén a szerződés fogyasztói jellegének bizonyítása, a magát fogyasztónak tekintő felet terheli (LB (Kúria) 2/2011. PK vélemény 1.) pontja). Jelen esetben az elsőfokú bíróság a rendelkezésre álló szerződés, és megkötésének körülményei alapján okszerűtlenül következtetett arra, hogy a felperes, mint piaci szereplő (őstermelő), gazdasági-termelő tevékenységének ellátásához kívánt lízingbe venni gépjárművet. A lízingtárgy ugyanis nem haszongépjármű, a felperes által végzett állattartási tevékenység végzéséhez nem szükségeszerű annak igénybevétele. Arra pedig egyáltalán nem merült fel peradat, hogy akárcsak részben is gazdasági tevékenység folytatására kívánta volna használni, illetve arra sem, hogy ilyen használat ténylegesen megvalósult a felperes részéről. A felperes ezt mindvégig vitatta, és következetesen állította, hogy a személygépkocsit kizárólag magáncélú használatra szerezte be. Életszerű azon nyilatkozat is, hogy a regisztrált őstermelőként végzett gazdálkodáshoz nem elsősorban személygépkocsi használata szükséges, hanem haszongépjárműveket vesz igénybe (20. sorszámú jegyzőkönyv 1. oldal utolsó bekezdés). Ilyen peradatok mellett még részben sem igazolt, hogy gazdasági célú használat érdekében került sor a jármű beszerzésére. Lényeges további tényállási elem, hogy maga az alperes is fogyasztónak tekintette a felperesi szerződő felet, mivel a fogyasztókra irányadó felülvizsgált elszámolást elvégezte irányában és jóváírást is eszközölt. Ennek megfelelően maga az alperes is mindvégig fogyasztóként kezelte a felperest.

A lízingszerződés is minősíthető fogyasztói szerződésnek. Jelen esetben tehát a felperes fogyasztóként határidő nélkül, hatályosan hivatkozhatott a lízingszerződés egyes feltételeinek tisztességtelenség folytán semmisségére a Ptk. 209/A. § (2) bekezdése alapján, azaz az alperes megtámadási jog (Ptk. 209/A. § (1) bekezdés) elévülésére való hivatkozása figyelembe nem vehető.

A felperes vitatta a szerződés deviza-alapúságát, az azt rögzítő szerződési feltételek, és ÁSZF rendelkezések tisztességtelenségére hivatkozott, azok érvénytelenségét állította. Álláspontja szerint azok nem adtak kellő tájékoztatást, hogy az árfolyamváltozásból eredő kockázatot a felperesi fogyasztó viseli.

Az elsőfokú bíróság helyes megállapítása szerint a felek között deviza-alapú lízingszerződés jött létre. A deviza-alapú szerződés jellemzője, hogy a felek a hitelezőnek és az adósnak a szerződésből fakadó pénztartozását egyaránt devizában határozzák meg (kirovó pénznem), de a kölcsön nyújtásakor, illetve törlesztéskor mindkét fél forintban köteles teljesíteni (lerovó pénznem). A 2011. évi CLXI. tv. (Bsz.) 25. §-a, valamint az Alaptörvény 25. cikk 3. bekezdése folytán a bíróságokra nézve kötelező érvényű, Kúria 6/2013. számú Polgári Jogegységi Döntés (PJE) 2. pontja értelmében az árfolyamkockázat adósra terhelése önmagában nem érvénytelenségi ok.

A deviza-alapú kölcsön, valamint lízingszerződés, mint szerződéstípus önmagában amiatt, hogy a kedvező kamatmérték (lízingdíj) ellenében az árfolyamkockázat az adósnál jelentkezik, nem ütközik jogszabályba, nem ütközik nyilvánvalóan a jóerőkölcsbe, nem uzsorás szerződés, nem irányul lehetetlen szolgáltatásra és nem színlelt szerződés (LB (Kúria) 6/2013. PJE határozat 1., 2. pont). Továbbá nem szükséges, hogy maga a folyósított összeg, illetve a törlesztések összege devizában meghatározva tételesen szerepeljenek a szerződésben, hanem az is elégséges, ha azok a szerződés rendelkezései alapján kiszámíthatóak (6/2013. PJE III/1. pont, 1/2016. PJE).

A perbeli lízingszerződésben rögzítésre került, hogy a mértékadó devizanem svájci frank (CHF), és a lízingbevevő által az üzletszabályzat alapján választott „kamatváltozás I. és II.” elszámolási mód feltüntetése is megtörtént. A „mértékadó devizanem: CHF” kitétel egyértelműen utal arra, hogy a peres felek nem forint, hanem deviza-alapú szerződést kötöttek, emellett a „fix devizakonstrukció” megjelölés is félreérthetetlenül jelezte, hogy a forintban feltüntetett díjrészletek száma árfolyamtól függően változhat a futamidő során. A deviza-alapú finanszírozást jelző „fix devizakonstrukció” megjelölés nem értelmezhető akként, hogy a felek nem deviza-alapú szerződésben állapodtak meg, és az árfolyamkockázat viselése ne a felperest terhelné. Ezen túl az üzletszabályzat I/18. pontja, valamint I/7. pontja tartalmának együttes értelmezése folytán egyértelműnek kellett lennie a szerződést aláíró felperes számára, hogy az árfolyamváltozásból eredő kockázat fennáll, és a kedvezőtlen irányú változások terheit kizárólag ő köteles viselni. A felek az egyedi szerződésben meghatározták a mértékadó devizanemet, az üzletszabályzat pedig tartalmazta annak fogalmát, azt értelmezte (I/12. pont), ezen kívül a mértékadó árfolyamot (I/18. pont). Mindezeknek az ÜSZ I/7. pontjában rögzített, a fix deviza-alapú konstrukció magyarázatával való összevetéséből megállapítható, hogy ha a mértékadó devizanem nem forint – mint a perbeli esetben is – a lízingbevevővel a rendkívüli árfolyamváltozás hiányában az árfolyamváltozás elszámolása a futamidő végén, míg a rendkívüli árfolyamváltozás elszámolása a futamidő során történhet. Mindez arra utal, hogy az ilyen árfolyamváltozás maga után vonja a kölcsönbevevő fizetési kötelezettségének a változását is. Az említett üzletszabályzati pont megszövegezése egyértelmű tekintetben, hogy az a lízingbevevő fizetési kötelezettségének árfolyamváltozásból adódó módosulását szabályozza, amire a „kamatváltozás II.” szövegrész után szereplő árfolyamváltozás kifejezés is utal.

Az előbb részletezett rendelkezések tehát kellő érthetőséggel tartalmazzák, hogy az adósnak a mértékadó árfolyam és a fizetési esedékesség napján aktuális eladási árfolyam változásától függően kedvezőtlen árfolyamváltozás esetén különbözetet is kell fizetni, melynek felső határa nincs korlátozó szerződési feltétel.

A Hpt. 203. § tükrében vizsgálva az említett kikötéseket, azok érthetőek, világosak voltak egy átlagos fogyasztó számára, így a deviza-alapúságból adódó kockázatoknak a perbeli esetben felismerhetőeknek kellett lenniük a konkrét felperesi fogyasztó számára is.

A tényállásban részletezett és fellebbezésben kifogásolt rendelkezések egyértelműen és átláthatóan tartalmazzák, hogy az adósnak a szerződéskötéskor mértékadó árfolyam és a fizetési esedékesség napján aktuális eladási árfolyam változásától függően, a kedvezőtlen árfolyamváltozás miatti különbözetet is meg kell térítenie, amelynek nincs felső határa. Erre külön utal még az elsőfokú bíróság által figyelmen kívül hagyott ÜSZ I/19. pontjában meghatározott rendkívüli

árfolyamesemény fogalma, amely világosan tartalmazza, mi minősül rendkívüli árfolyam eseménynek: nevezetesen, ha az árfolyam növekedése 25%-kal meghaladja a mértékadó árfolyamot. Emellett a fix deviza konstrukcióra vonatkozó külön rendelkezések (ÜSZ.VIII. fejezet) is egyértelműen leírják, hogy milyen fizetési kötelezettség terheli a felperest az árfolyamváltozással összefüggésben, azt ilyen esetben hogyan számolja el az alperesi pénzügyi intézet, és a felperesnek milyen módon kell azt megfizetni.

Az előbbiekből következően világosan felismerhető lehetett a felperes számára, hogy a forint/CHF árfolyamának a rá nézve kedvezőtlen irányú változása növelni fogja a fizetési terheit, oly módon, hogy a szerződés futamideje meghosszabbodik és az egyedi szerződésben megjelölt havi lízingdíj részleteket a szerződéskötéskor számítottakhoz képest tovább kell fizetnie.

Ha a felperes az átlagos fogyasztótól elvárható, kellő figyelmességgel átolvassa az aláírás előtt rendelkezésére bocsátott egyedi szerződést és az üzletszabályzatot, az előbb részletezett szerződési rendelkezések alapján mindenképpen fel kellett ismernie, hogy a szerződés terhei a fent kifejtettek szerint előre nem látható mértékben megnövekedhetnek.

A felperes jelen esetben őstermelő, aki a perbeli szerződést fogyasztóként kötötte, azonban személyesen nyilatkozta, hogy már korábban is kötött deviza-alapú lízingszerződést.

A fogyasztót is terhelő együttműködési kötelezettségből eredően – a jóhiszeműség és tisztesség követelményeire is tekintettel – a lízingbevevőtől is minimálisan elvárható, hogy a nagy összegű, hosszútávra szóló pénzügyi ügylet jellegéhez, a vállalt kockázat mértékéhez igazodóan tájékozódjék, és a szerződés megkötése előtt részletesen áttanulmányozza az okiratokat, szükség esetén az egyes általa nem érthető rendelkezésekről külön tájékoztatást kérjen (Kúria 6/2013. Polgári Jogegységi Döntés), ha ennek ellenére ezt elmulasztotta, úgy az ilyen gondatlanságot már az ő terhére kell értékelni (1959-es Ptk. 4. § (4) bekezdés, BDT2013. 2889. számon közzétett eseti döntés).

A felek között – az elsőfokú bíróság helyes megállapítása szerint – tehát deviza-alapú lízingszerződés jött létre, melynek deviza alapúságra vonatkozó üzletszabályzatbeli rendelkezései nem minősülnek tisztességtelennek. Nem állapítható meg továbbá az sem, hogy az árfolyamkockázat fogyasztót terhelő mértékét az árfolyamváltozás 25%-áig terjedően korlátozták volna a felek, ez a rendkívüli árfolyamesemény szerződési definíciójaként rögzített szerződési meghatározás volt (ÜSZ I/19. pont).

A felperes hivatkozott a szerződés kamatmeghatározás elmaradása miatti érvénytelenségére is. A perbeli esetben azonban lényeges körülmény, hogy nem kölcsönszerződés jött létre a felek között. A Hpt. 213. §-a értelmében kizárólag fogyasztási kölcsönszerződéseknél eredményezhet az ügyleti kamatmérték meghatározásának hiánya semmisséget. Jelen esetben bár a felek közti szerződés fogyasztói és fogyasztási szerződésnek minősül, de az nem kölcsön, hanem pénzügyi lízingkonstrukció.

A pénzügyi lízingszerződés – a megkötése idején irányadó – Polgári törvénykönyv szóló 1959. évi IV. törvényben (Ptk-ban) nem szabályozott atipikus szerződés - mely a 2013. évi V. törvény (új Ptk.) XX. Cím, LIX. fejezetében már nevesítve is megjelenik - egyaránt hordozza az adásvételi szerződés (részletvétel) a pénzkötelmek (hitelviszony), és a használati kötelmek (bérlet) tényállási elemeit. A lízingbeadó a későbbi lízingbevevő által kiválasztott lízingtárgy tulajdonjogát adásvételi szerződéssel megszerzi, a beszerzési vételárat kiegyenlíti a szállító részére, majd a megkötött lízingszerződés alapján a lízingtárgyat tartós, határozott időre a lízingbevevő használatába adja, a lízingbevevő pedig ezért időszakonként visszatérően lízingdíjat fizetni. A lízingbeadó a dolog beszerzési árát a lízingkulcs (lízingszorzó) alkalmazásával megnöveli, az így kalkulált lízingdíjat a tartós használat időtartama alatt a lízingbevevő időszakonként visszatérően lízingdíj-részletek formájában fizeti, majd a futamidő leteltével a lízingtárgy tulajdonjogát maradványértéken a lízingbeadótól megszerzi (BDT 2007/155., LB (Kúria) EBD 2013.G.9. számú elvi döntés). A tartós

futamidő alatt a dolog a lízingbevevő használatába kerül, ezért a lízingdíj valójában két különböző szolgáltatás együttes ellenértéke: egyfelől a beszerzési ár részletekkel történő törlesztése, másfelől a lízingtárgy használati díja.

A felek megállapodását a lízingszerződés és az alperesnél érvényben lévő üzletszabályzatok tartalmazzák. Ennek megfelelően a pénzügyi lízingszerződés létrejöttéhez szükséges és egyben elegendő, ha a felek megállapodása a lízingtárgyra és a lízingdíjra, valamint annak futamidejére kiterjed.

A pénzügyi lízing fogalmának a Hpt. 2. számú melléklete értelmező rendelkezései I.11. pontjában rögzített meghatározása szerint; pénzügyi lízing az a tevékenység, amelynek során a lízingbeadó ingatlan vagy ingó dolog (lízingtárgy) tulajdonjogát, illetve vagyoni értékű jogot a lízingbevevő megbízása szerint abból a célból szerzi meg, hogy azt a továbbiakban a lízingbevevő határozott idejű használatába adja oly módon, hogy az a lízingbevevő könyveiben kerül kimutatásra. A használatba adással a lízingbevevő jogosultságot szerez arra, hogy a szerződésben kikötött időtartam lejártával a lízingdíj teljes tőke- és kamattörlesztő része, valamint egy külön meghatározott maradványérték megfizetésével a dolgon ő, vagy az általa megjelölt személy tulajdonjogot szerezzen. A felek a szerződésben kötik ki a lízingdíj tőkerészét – amely a lízingbe adott vagyontárgy (vagyoni értékű jog) szerződés szerinti árával azonos –, valamint a díj kamatrészét és törlesztésének ütemezését.

A Hpt. a pénzügyi lízing ellenszolgáltatásaként a lízingdíjat a tőke-törlesztő és kamattörlesztő részletek együttes összegében határozza meg. Az itt szabályozott kamatrész azonban tartalmában nem azonos a Hpt. értelmező rendelkezésének III.7. pontjában foglalt (ügyleti) kamatmeghatározással, amely szerint a kamat: az adós által a kölcsönnyújtónak (betételhelyezőnek) az elfogadott betét vagy az igénybe vett kölcsön használatáért, kockázataért fizetendő, a betét vagy kölcsönösszeg %-ában meghatározott, időarányosan térítendő (elszámolandó) pénzösszeg, vagy egyéb hozadék. A lízingszerződésnél azonban a lízingbevevő nem pénzösszeget kap időleges használatba, hanem egy lízingtárgyat, amelynek használatáért nem kamatot, hanem díjat (lízingdíjat) köteles fizetni, így a lízingdíj Hpt. 2. számú melléklete I.11. pontja szerinti „kamatrésze” alatt ténylegesen a lízingdíj, mint az ellenszolgáltatás használati díj része értendő.

A lízingszerződés létrejötte, érvényessége szempontjából ezért közömbös, hogy a lízingbeadó a lízingdíj használati díj részét (a Hpt. szóhasználatával: kamat részét) miként állapítja meg, ennek során a lízingkulcsot hogyan, mi alapján kalkulálja. Tekintettel arra, hogy a lízingszerződés kölcsönelemet is tartalmaz, nem kizárt, hogy a lízingbeadó a lízingdíj használati díj részének meghatározása során, olyan lízingkulcsot (lízingszorót) alkalmazzon, amelyben valamilyen formában a lízingdíj részeként egyfajta kamatot is számításba vesz (felszámít). Annak sincs akadálya, hogy ez a kamatelem referenciakamatként megjelölésre kerüljön a lízingszerződésben, mint olyan tényező, amelynek változása maga után vonja a lízingdíj használati díj részének változását, és ezáltal a törlesztőrészletek futamidő alatti módosulását. Mindez nem változtat azon a tényen, hogy a lízingszerződés jellegéből adódóan a polgári jogi értelemben vett kamat a szerződésnek nem lényeges tartalmi eleme. Erre tekintettel a – kölcsönszerződés esetében törvény által kötelezően előírt – kamatmeghatározás hiánya a lízingszerződést nem teszi létre nem jött megállapodássá, vagy érvénytelenné.

A perbeli lízingszerződés díjmeghatározása a létrejöttéhez szükséges – fent kifejtettek szerinti – lényeges tartalmi elemeket tehát rögzíti: tartalmazza az összes lízingdíj összegét, amely magában foglalja a tőketartozást és a lízingtárgy használati díját. Az, hogy az alperes a lízingdíj meghatározása során milyen lízingkulcsot alkalmazott a szerződés létrejötte és érvényessége szempontjából, valójában irreleváns. Megjegyzendő ugyanakkor, hogy az ÜSZ több pontjából kitűnik, hogy a perbeli esetben az alperes a lízingdíj meghatározásakor a lízingszoróban

kamatelemet is kalkulált, mely azonban – lízingszerződésről lévén szó – nem azonos az üzleti kamattal (ÜSZ 13. pont).

A kifejtettekre tekintettel a keresetben tisztességtelennek megjelölt kikötések nem érvénytelenek, nem okozzák a lízingszerződés teljes, vagy részleges érvénytelenségét, így azok figyelembevételével kell az elszámolást a felek között lefolytatni.

A „felmondás érvénytelenségének” megállapítására vonatkozó kereset körében annyi pontosítás szükséges, hogy a jogszabályban vagy szerződésben meghatározott felmondási ok (okok) fennállásának hiányában tett felmondási nyilatkozat valójában jogi értelemben nem érvénytelen, hanem jogszerűtlennek minősül. A felmondás jogellenességének megállapítására irányuló kereset előterjesztésére a Pp. 123. §-ában írt feltételek azonban a perbeli esetben nem álltak fenn.

A már kifejtettek szerint a felperes – annak perbeli célját, jogi tartalmát tekintve valójában – nem is megállapítási, hanem marasztalási keresetet terjesztett elő: a felmondás jogszerűtlenségére csak az alperessel szembeni tartozás teljes kiegyenlítésének megtörténte, marasztalási és a törzskönyv kiadására irányuló igényének jogalapjaként hivatkozott. Ilyen hivatkozás akkor lett volna megállapítási keresetnek minősíthető, ha a perlés célja arra irányul, hogy a felmondás jogellenességének jogkövetkezményeként a szerződés ne szűnjön meg, és a felperes továbbra is jogosult legyen a szerződés szerint részletekben törleszteni a még fennálló lízingdíj tartozását. A felperesnek azonban ilyen előadása nem volt, következetesen arra alapította az alperessel szembeni marasztalási és törzskönyv kiadásra irányuló igényét, hogy a szerződésből eredően – álláspontja szerint elszámolás mellett – az őt terhelő fizetési kötelezettségeit maradéktalanul teljesítette. A kifejtettekre figyelemmel az ítéletábra a felmondás jogszerűségét kizárólag a törzskönyv kiadása iránti, és marasztalási kérelem jogalapjaként vizsgálta.

A peradatokból egyértelműen kitűnik, hogy az alperes a felperes fizetési késedelmére alapítva mondta fel a perbeli szerződést, ami valósága esetén súlyos szerződésszegés, ez pedig a felmondásra jogszerűen alapot adhat, az ÜSZ felmondásra vonatkozó rendelkezéseiből (VI/4. pont) következően, de az 1959-es Ptk. 321. § (1) bekezdés alapján is.

A peres felek az árfolyamváltozás elszámolási módjaként ún. fix devizakonstrukcióban állapodtak meg, amely az ÜSZ I/7. pontjának tényállásában írt fogalom-meghatározás értelmében azt jelenti, hogy az alperes a felperest terhelő árfolyamváltozásból eredő fizetési kötelezettséget a futamidő végén terheli ki. Ez alól kivételt kívánt teremteni az ÜSZ VIII/4. pontja, mely lehetőséget biztosít a futamidő lejártát megelőzően az árfolyamváltozás kiterhelésére rendkívüli árfolyamesemény bekövetkezése esetén A Kúria közérdekű perben korábban hozott Gfv.VIII.30.112/2015. számú ítéletében a rendkívüli árfolyamesemény fogalmának perbeli üzletszabályzattal megegyező megszövegezési pontja érvénytelenségét állapította meg, annak nem egyértelmű meghatározására tekintettel. Megalapozottan hivatkozik ennek megfelelően a felperes arra, hogy a futamidő lejártát megelőzően az árfolyamváltozásból eredő többletfizetési kötelezettség nem volt érvényesen kiterhelhető, ha tehát a felperesnek az árfolyamváltozás kiterheléséből eredően volt hátraléka a szerződés felmondásakor, úgy a felmondás valóban jogszerűtlen lehet. A fentiekben írtak szerint azonban a jogszerűtlen felmondás jogkövetkezménye az, hogy a szerződés nem szűnik meg és a felperes továbbra is jogosult a még fennálló tartozás részletekben történő megfizetésére. A felperes e jogkövetkezmény alkalmazása iránt igényt nem érvényesített és miután a felmondás esetleges jogszerűtlensége – az alábbiakban kifejtendők szerint – nem teszi megalapozottá a felperes alperes marasztalására és a törzskönyv kiadására irányuló keresetét, az ítéletábra ebben a kérdésben érdemben nem foglalt állást, és az elsőfokú bíróság lízingszerződéshez kapcsolódó üzletszabályzat I/7. és VIII/4. pontjának érvénytelenségét megállapító rendelkezése tekintetében az ítéletet megváltoztatta, annak tisztességtelensége megállapítását mellőzte a Pp. 253. § (2) bekezdésben

foglaltak alapján. Ugyanezen okból nem vizsgálta érdemben a felmondás jogszerűtlenségének alátámasztására felhozott egyéb indokok megalapozottságát sem.

A perbeli jogvitában ugyanis annak van jogi jelentősége, hogy a felek szerződése érvényes, így a felperes a fizetési kötelezettségeit – köztük az árfolyam-különbözetet is – a szerződés rendelkezésének megfelelően köteles teljesíteni (1959-es Ptk. 277. § (1) bekezdés). Az, hogy az árfolyam-különbözetből eredő fizetési kötelezettségét a felperes esetlegesen részben idő előtt teljesítette, nem jelenti azt, hogy tartozatlanul fizetett, illetve hogy azzal az alperes jogalap nélkül gazdagodott. Ez a teljesítés legfeljebb „előtörlesztésként” értékelhető, amelyre pénztartozás esetében az 1959-es Ptk. 292. § (2) bekezdése lehetőséget biztosít.

Mindezek folytán tehát az alperes az árfolyamváltozás címén mindez ideig már teljesített összeg visszafizetésére nem köteles.

A perbeli jogvita elbírálása szempontjából annak van jelentősége, hogy a már kifejtettek szerint téves az a felperesi álláspont, hogy az árfolyam-különbözet megfizetésére érvénytelenségi okok miatt ne lenne köteles. Az árfolyamkockázatból eredő többletkiterhelések megfizetésének elmaradása miatt, a felperesnek még nyilvánvalóan fennáll hátralékos kötelezettsége, mely egyrészt a marasztalási kereset jogalapjának hiányát jelenti, másrészt akadályát képezi annak, hogy ő tulajdonjog megszerzésre hivatkozással kérje a még mindig tulajdonos alperes által birtokban tartott gépjármű törzskönyv kiadását. A felperes az üzletszabályzat II/7. pontja alapján csak akkor köteles kiadni a törzskönyvet, ha a felperes a lízingszerződésből fakadó valamennyi kötelezettségét teljesíti, és egymás között a felek elszámolnak. A felperes azonban alaptalanul állítja, hogy valamennyi fizetési kötelezettségét már teljesítette, sőt, hogy túlfizetésben van, mivel saját elszámolása során eltért a szerződés érvényes szabályaitól, így az nem lehet irányadó a felek egymás közti viszonylatában. Mindezekre figyelemmel nem alapos a marasztalásra irányuló, és a törzskönyv kiadása iránti keresete sem. A törzskönyv kiadása tekintetében az elsőfokú bíróság helyes ítéleti rendelkezést hozott. A marasztalási kereseti kérelem jogalapját illetően azonban az ítéletábra az elsőfokú bíróságtól eltérő jogi álláspontra helyezkedett, ezért a kereset jogalapját megállapító, közbenső ítélet megváltoztatása folytán a jogalap hiányára tekintettel az elsőfokú bíróság ítéletét megváltoztatva – a fellebbezés keretei között – a keresetet teljes egészében elutasította (Pp. 253. § (2) bekezdés).

A perbelihez hasonló kereseti kérelmek jogi tartalmának eljárásjogi szempontú megítélése során nem a látszólagos keresethalmazat szabályaiból kell kiindulni, és nem is az adott perbeli szerződésben kikötött ellenszolgáltatás teljes összegét kell a pertárgyérték számítás során alapul venni. Az egyes szerződési feltételek érvénytelenségének megállapítása iránti kereset fő célja, hogy a perrel érintett szerződési feltételek figyelmen kívül hagyásával kerüljön sor a kölcsönszerződés végelszámolására, ennek eredményeként pedig az eddigi törlesztőrészek figyelembe vétele mellett a szerződésből eredő valamennyi kötelezettség teljesítése megállapíthatóvá váljék. A felperes ezen túlmenően túlfizetésre hivatkozással 2.025.778,- forint erejéig marasztalási keresetet is előterjesztett. A perlés célja tehát egyrészt ezen összegben való alperesi marasztalás, másrészt azonban az is, hogy az alperes által nyilvántartott hátralék megfizetése (2.466.519,- forint) alól a felperes mentesüljön. A két összeg együttesen adja tehát a pertárgyértéket, mely ekként: 4.492.297,- forintot tesz ki. Ez az összeg testesíti meg a keresettel érvényesíteni kívánt követelés valós értékét (Pp. 24. § (1) bekezdés). Az alaptalannak minősített kereset és az eredménytelen fellebbezés folytán a módosított pertárgyérték után számított első- és másodfokú eljárási költséget teljes egészében a pereszes felperesnek kell viselnie (Pp. 78. § (1) bekezdés). Az alperesi jogi képviselő ügyvédi munkadíját az ítéletábra a 32/2003. (VIII.22.) IM rendelet 3. § (2) bekezdés a) pont, valamint az (5) és (6) bekezdések alkalmazásával állapította meg. Az illetékfeljegyzési jog folytán le nem rótt elsőfokú és fellebbezési illetéket – mint perköltséget – a 6/1986. (VI.26.) IM számú rendelet 13. §

(2) bekezdés, valamint 15. § (1) és (3) bekezdés szabályai szerint ugyancsak a felperesnek kell megfizetnie.

Szeged, 2017. október 5.

Dr. Gaálné dr. Jobbágy Ildikó s.k.	Dobler László s.k.	Béri András s.k.
a tanács elnöke	előadó bíró	táblabíró